

Мартинова Н. С.
аспірантка відділу андрагогіки ІППООД НАПН України
старший викладач кафедри менеджменту
Київського інституту бізнесу та технологій
Носаченко І. М.
канд.пед.н., ст.наук. співр.
відділу андрагогіки ІПООД НАПН України, м. Київ

РОЛЬ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ

В статті обґрунтовується необхідність впровадження в професійну підготовку майбутніх менеджерів туризму комплексу тренінгових технологій як сучасної практикоорієнтованої форми навчання та засобу набуття професійного туристичного досвіду ще в процесі навчання. Показано ефективність використання тренінгових технологій в підвищенні якості практичної підготовки та формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів туризму в умовах впровадження практики соціального партнерства. Доведено, що навчальна діяльність з засвоєнням професійного туристичного досвіду за допомогою комплексу тренінгових технологій передбачає виконання професійних дій студентів з самостійного вирішення типових та нестандартних професійних проблем на базі реального підприємства.

Ключові слова: професійна підготовка менеджерів туризму, практикоорієнтовані технології навчання, тренінгові технології, комплекс тренінгових технологій, вхідний тренінг, навчальний тренінг, професійний тренінг, підсумковий ігровий модуль, соціальне партнерство, туристичний досвід, типові та нестандартні професійні проблеми.

Вступ. Одним з наслідків економічної кризи, яка охопила більшість країн світу є те, що чисельність подорожуючих у світі в 2009 році знизилась до показників 2006 року, але експерти Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) прогнозують зріст світового туризму на 3-4% за підсумками 2010 року [4]. Офіційні дані Державної служби туризму та курортів України свідчать про 20% – не зниження туристичного потоку в 2009 році. Однак, за підсумками 1-го кварталу 2010 року фіксується значне уповільнення темпів скорочення туристичних потоків та навіть збільшення об'ємів виїзного туризму на 3% [7]. Наведені дані свідчать про трансформації на вітчизняному туристичному ринку, що спостерігатимуться найближчим часом, появу одних суб'єктів та зникнення інших, створення різноманітних об'єднань та інтеграція з метою виживання на ринку. Як наслідок, відбуватимуться зміни на ринку праці, вимоги до фахівців будуть ще більш жорсткішими. Антикризовий потенціал туристичних компаній складатимуть фахівці-універсали, які здатні поєднувати виконання багатьох професійних обов'язків та функцій. Професіонали туристичного бізнесу передбачають появу так званих «сімейних» або «корпоративних» менеджерів, що супроводжуватимуть туристів-індивідуалів або колективних замовників-підприємств протягом довготривалого періоду, стануть особистими провідниками в сфері глобальних туристичних послуг. Це вимагатиме від майбутніх фахівців сфери туризму не тільки вдосконалення знань про психологію людини, зміни в її споживчих потребах та інтересах, але й постійного підвищення інформаційного рівня, мобільності, професійної гнучкості тощо.

Таким чином, зміни, що відбуваються в туристичному бізнесі України під впливом глобальних кризових явищ, диктують необхідність вдосконалення професійної підготовки майбутніх менеджерів туризму та запровадження в навчальний процес сучасних

практикоорієнтованих технологій, які значно покращують практичну складову в підготовці професіоналів.

Разом з тим, в організації навчальної діяльності ВНЗ туристичного профілю існує низка проблем, які знижують ефективність практичної підготовки майбутніх менеджерів туризму, а саме:

- зміщення акценту на теоретичну складову підготовки, недосконалість навчальних планів (недостатньо кількості часу на відпрацювання практичних навичок, проходження студентами практики тощо);
- недостатній рівень усвідомленості про існуючі професійні проблеми, що потребують практичних рішень;
- складнощі при пошуку виробничого майданчику для відпрацювання набутих студентами навичок, недостатній рівень зв'язків з підприємствами;
- труднощі в забезпеченні підвищення кваліфікації викладачів спеціальних дисциплін;
- труднощі в адаптації студентів-майбутніх фахівців до професійної діяльності та інше.

Одним з шляхів подолання цих недоліків є впровадження в навчальний процес тренінгових технологій.

Метою статті є обґрунтування необхідності використання тренінгових технологій як сучасної практикоорієнтованої форми навчання та засобу набуття майбутніми менеджерами туризму професійного досвіду ще в процесі навчання. Нами поставлено завдання довести ефективність використання тренінгових технологій в підвищенні якості практичної підготовки та формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів туризму в умовах впровадження практики соціального партнерства.

Аналіз публікацій. Дослідженню проблем професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі приділяється значна увага. Є актуальними наступні аспекти: проблеми професійної підготовки фахівців у вищій школі (А. М. Алексюк, Н. Є. Мойсеюк, Л.Л.Товажнявський); розробка та впровадження сучасних педагогічних технологій професійної підготовки фахівців (В. П. Беспалько, С. О. Сисоєва); професійна підготовка майбутніх фахівців у контексті особистісно-орієнтовної освіти (Г. О. Балл, В. В. Рибалка). Окремо слід виділити дослідження проблем підготовки майбутніх фахівців для сфери туризму (О. І. Зорін, Л. В. Кнодель, А. П. Конох, В. Т. Лозовецька, В. К. Федорченко), зокрема впровадження сучасних технологій навчання (П. М. Олійник, Л. І. Поважна, Н.А.Фоменко). Останнім часом у працях науковців значна увага приділяється впровадженню активних методів навчання в педагогічний процес професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій (О. О. Вербицький, А. С. Нісімчук, І. М. Носаченко, О.С. Падалка), зокрема тренінгової підготовки (Л. І. Бондарева, Г. О. Ковальчук, О. В. Куклін, Т. Б. Поясок, О. І. Щербак).

Незважаючи на наявність наукових досліджень, проблема підвищення практичної складової підготовки майбутніх менеджерів туризму ще недостатньо досліджена. Поза увагою дослідників залишаються проблеми розробки організаційно-педагогічних засад впровадження практикоорієнтованих технологій навчання, зокрема тренінгових, в професійну підготовку майбутніх менеджерів туризму в рамках стратегії соціального партнерства та пошук оптимальних форм взаємодії профільних ВНЗ з туристичними компаніями-партнерами, як потенційними роботодавцями.

Викладення основного матеріалу. Останнім часом вітчизняний туристичний ринок зазначив чимало прикладів банкрутства підприємств, в тому числі й з причини невмілого та неефективного управління, низького рівня кваліфікації менеджерів всіх рівнів, неспроможності бути стійкими та гнучкими до випробувань ринкової економіки. За свідченнями професіоналів турбізнесу в галузі дотепер спостерігається нестача професіональних топ-менеджерів, проект-менеджерів, бренд-менеджерів, кризис-менеджерів, що негативно впливає на розвиток вітчизняної індустрії туризму.

В той же час внутрішні позитивні процеси в Україні, наприклад, підготовка та проведення чемпіонату з футболу Євро-2012, розвиток туристичної інфраструктури тощо, стимулюють до пошуку нових форм підприємницької діяльності в цій сфері, надаючи підприємцям шанси зі збереження бізнесу та отримання прибутків.

На рівні держави задекларовано важливий принцип забезпечення галузі висококваліфікованими кадрами (ст. 26 Закону України «Про туризм» зі змінами та доповненнями) [5], але реальні кроки щодо розвитку кадрового потенціалу сфери туризму та діяльності курортів поки що залишаються на рівні проектів (Проект Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 р.р.) [6].

Керівники підприємств туристичного бізнесу, усвідомлюючи необхідність та важливість людського капіталу як двигуна розвитку сфери, всіляко сприяють навчанню та підвищенню кваліфікації співробітників. Вже багато туристичних компаній мають власні навчальні відділи, в яких працює штат бізнес-тренерів. Налагоджені контакти турфірм з консалтинговими та тренінговими компаніями, що здійснюють підготовку фахівців за певними замовленнями. Асоціація лідерів турбізнесу України (АЛТУ), як провідне професійне об'єднання в сфері вітчизняного туризму, одним з важливих напрямків діяльності вважає впровадження та поширення програми добровільної сертифікації туристичних компаній та їх працівників «Знак якості АЛТУ». Ця програма сприятиме підвищенню рівня обслуговування споживачів туристичних послуг, покращенню іміджу вітчизняного туристичного бізнесу. Але слід відзначити, що навчальні заходи спрямовані в основному на менеджерів-виконавців та обслуговуючий персонал туристичних компаній, в той час як для топ-менеджменту основним засобом набуття досвіду є самонавчання.

Водночас туристичній галузі вкрай потрібні молоді амбітні менеджери, особливо найвищого рівня управління, здатні до вирішення реальних викликів ринку. Виконання цього завдання під силу ВНЗ, що здійснюють підготовку фахівців для сфери туризму та готові до співпраці з представниками туристичного бізнесу.

Важливим завданням професійної спеціалізації студентів старших курсів є формування і розвиток у них комплексу умінь і навичок, необхідних для конкретної практичної діяльності. Навчання у вищому навчальному закладі має великі можливості для вирішення цих завдань, особливо під час семінарських занять, виробничої практики і спеціально організованих тренінгових програм. Різноманітні тренінгові програми мають багатоаспектний зміст і призначення. Насамперед, при плануванні тренінгу ми пропонуємо врахувати моделювання професійних умінь майбутніх фахівців сфери туризму, тобто «навчання в діяльності». Такий тренінг передбачає входження в практичну діяльність, він може здійснюватися як в навчальному закладі, так і безпосередньо на фірмі. За умови останнього здійснюється тристороння взаємодія викладача, співробітників фірми та студентів.

Взагалі проблемі впровадження тренінгових технологій в навчальний процес в наукових дослідженнях приділяється достатньо уваги. Однак в педагогічній науці є різні підходи до визначення поняття «навчальний тренінг», яке розглядається як:

- важлива складова професійного навчання, що має своїм завданням формування відповідних навичок та вмінь (С. У. Гончаренко);
- інтенсивне навчання з практичною спрямованістю (Б. М. Бім-Бад);
- активна навчальна діяльність під час здійснення якої студенти визначають (тренують) способи, системи, явища, процеси майбутньої професійної діяльності (О. В. Аксьонова).

Також навчальний тренінг може виконувати функції:

- тренінгових методів навчання (А. М. Алексюк, Н. Г. Ничкало, О. С. Падалка);
- способу навчання (О. В. Куклін, О. І. Щербак);
- педагогічної технології (В. П. Безпалько, Г. О. Ковальчук, С. О. Сисоєва, Т. Б. Поясок).

Представляє значний інтерес дослідження Л.І. Бондаревої, в роботі якої навчальний тренінг розглядається як активна навчальна діяльність студентів, під час здійснення якої майбутні фахівці виконують тренінгові вправи, адаптовані до майбутньої професійної діяльності, під керівництвом викладача-тренера на основі спеціально підготовлених інструктивно-методичних матеріалів відповідно з сучасними вимогами професійної діяльності [1, с. 15]. Крім цього дослідник вказує на провідну роль тренінгу в створенні організаційних навчально-тренувальних структур, моделей навчально-тренувальних фірм та бізнес-інкубаторів, а також надання консалтингових послуг у сфері організації і планування бізнесу та підприємницької діяльності.

Однак, не дивлячись на існування різноманітної дефініції тренінгу, дослідники сходяться на тому, що викладач виступає в ролі організатора і консультанта, він є не тільки ретранслятором готових знань, що формують професійну компетентність майбутніх менеджерів туризму, а й спрямовує зусилля групи студентів на розв'язання типових проблем в їх майбутній роботі, виявляє потенціал і здібності студентів самостійно вирішувати складні типові і нестандартні ситуації.

Для того, щоб тренінг досягнув своєї мети, він повинен відповідати таким вимогам: визначення основної мети; врахування базових теоретичних знань студентів; використання інноваційних технологій навчання, які сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, їх самостійності; високий рівень фахової і методичної компетентності викладача-тренера; забезпеченість тренінг-навчання матеріально-технічними засобами, обладнанням, офісною технікою, документацією, навчальними матеріалами; визначення критеріїв оцінювання [2, с. 134].

Зазначимо, що головною метою тренінгу є не тільки набуття нових знань і навичок, а й формування комунікативних умінь, навичок взаємодії, спілкування, вміння розуміти і стимулювати до розуміння інших членів групи.

У моделюванні різних видів тренінгів можна виокремити такі невід'ємні складові:

1. Пояснення (надання нової інформації).
2. Демонстрація (показ можливості використання знань).
3. Імітацію правильних дій, формування нового досвіду.
4. Закріплення (практика) [3, с. 24].

Таким чином, ми знайшли теоретичне обґрунтування доцільності використання тренінгових технологій для підвищення рівня практичної складової в професійній підготовці як ефективного навчального засобу в умовах впровадження практики соціального партнерства.

Апробація тренінгових технологій проводилася нами протягом 2009-2010 рр. на прикладі Київського інституту бізнесу та технологій (КІБІТ) в рамках розробленої та впровадженої нами «Програми підготовки фахівців за спеціалізацією «Менеджмент туристичної індустрії» в КІБІТ» (далі – Програма). Програму передбачається поширити на філії КІБІТу, в першу чергу в м. Житомир, м. Запоріжжя.

В експерименті з впровадження комплексу тренінгових технологій в процес професійної підготовки прийняло участь 107 студентів II-V курсів денної та заочної форми навчання, що навчаються за спеціалізацією «Менеджмент туристичної індустрії», 5 викладачів, 2 бізнес-тренера, 10 провідних фахівців з 7 підприємств-роботодавців.

Одним з етапів Програми було передбачено розробку та освоєння стратегії соціального партнерства (побудова навчального процесу на основі тісної співпраці «ВНЗ – профільне об'єднання суб'єктів турбізнесу – профільна тренінгова компанія (або навчальний підрозділ суб'єктів туризму) – представник неформальної освіти); створення спеціального навчально-виробничого середовища, в тому числі й для впровадження комплексу тренінгових технологій. В якості партнера-професійного об'єднання суб'єктів туристичного бізнесу нами було обрано АЛТУ, а виробничим майданчиком для опрацювання конкретних професійних дій – одну з провідних вітчизняних туристичних компаній члена АЛТУ – ТОВ «Агентство «Пан-Україн». Іншим партнером-представником неформальної освіти було обрано

тренінгову компанію ТОВ «Академія туризму і готельного сервісу», основна діяльність якого полягає в підвищенні кваліфікації професіоналів турбізнесу. Також компанія здійснює добровільну сертифікацію суб'єктів туристичного бізнесу-членів АЛТУ на відповідність стандартам якості, в тому числі й за рівнем професійної підготовки фахівців туристичних фірм.

На основі тристороннього договору про наміри було оговорено основні напрямки співпраці, такі як:

- підвищення рівня засвоєння практичної складової підготовки та розширення кваліфікаційних фахових навичок студентів КІБІТ;
- апробація та відпрацювання професійних тренінгових програм;
- здійснення пілотних проектів з імплементації практичних знань в академічний навчальний процес (майстер-класів, круглих столів з участю професіоналів туристичного бізнесу, навчальних інформаційних турів тощо);
- сприяння підвищенню рівня кваліфікації викладачів профільних дисциплін.

Далі в рамках договору про інформаційно-консультаційні послуги, було складено план-графік проведення тренінгів, в обговоренні якого приймали участь: викладачі профільних дисциплін, бізнес-тренери тренінгової компанії та фахівець компанії-виробничого майданчика. В результаті узгоджених дій було прийнято рішення щодо проведення занять з таких дисциплін:

1. Туристичні ресурси України – 2-й рік навчання; рівень бакалавр.
2. Організація обслуговування туристів в готелях – 3-й рік навчання; рівень бакалавр.
3. Маркетинг в туризмі – 3-й рік навчання; рівень бакалавр.
4. Ціноутворення в туризмі – 3-й рік навчання; рівень бакалавр.
5. Технологія туристичної діяльності – 4-й рік навчання; рівень бакалавр.
6. Економіка туристичної індустрії – 4-й рік навчання; рівень бакалавр.
7. Міжнародний туризм – 5-й рік навчання; рівень спеціаліста.
8. Менеджмент в туризмі – 5-й рік навчання; рівень спеціаліст.

Вибір названих дисциплін був зумовлений:

- необхідністю цих дисциплін в засвоєні ключових компетенцій майбутніх менеджерів туризму;
- охопленням змістом дисциплін основних напрямків професійних проблем туристичного бізнесу;
- урахуванням географічного аспекту вивчення туристичних напрямків;
- впровадженням тренінгів на старших курсах.

Цикли спеціальних тренінгових занять співпадали з періодом проведення традиційних лекційних, семінарських та практичних занять з визначених вище дисциплін та проводилися в позааудиторний час. Проблеми та завдання галузі, що обговорювалися на лекційних, семінарських та практичних заняттях, відпрацьовувалися під час тренінгів з метою наближення традиційного навчання до вимог та потреб сучасного туристичного ринку.

Наведемо приклад комплексу тренінгових технологій до дисципліни «Технологія туристичної діяльності» (табл. 1).

Таблиця 1

Комплекс тренінгів до дисципліни «Технологія туристичної діяльності»

№ з/п	Курс	Назва заходу	Мета заходу	Тривалість заходу, год.
1.	4	Вхідний навчальний тренінг	Вхідний контроль знань, умінь та практичних навичок за відповідними темами дисципліни	2

		Поточний навчальний тренінг «Особливості роботи менеджерів з продажів в туристичній сфері»	Набуття вмінь, відпрацювання практичних навичок щодо організації праці з реалізації туристичних послуг	4
		Підсумковий ігровий модуль «Організація продажів нового туристичного продукту»	Відпрацювання практичних навичок самостійного прийняття рішень з організації діяльності відповідно до структури технологічного процесу реалізації туристичних послуг на прикладі туристичної фірми. Підсумковий контроль набутих вмінь та практичних навичок за основними технологічними циклами.	4

Основну увагу на поточному навчальному тренінгу було приділено типовим та нестандартним професійним проблемам, що виникають на стадії реалізації туристичного продукту, а саме питанням технології рекламної діяльності, технології збуту, технології бронювання турів тощо. Студенти відпрацьовували навички організації презентації туристичного продукту, передпродажній підготовці, ефективних продажів за допомогою телефону, продажів в офісі тощо.

Подальша експериментальна робота призвела до розширення спектру тренінгових технологій шляхом включення професійних тренінгів (так званих майстер-класів) з залученням провідних фахівців туристичного бізнесу для отримання унікального туристичного досвіду з проблемних питань.

Наведемо приклад комплексу тренінгових технологій до дисципліни «Економіка туристичної індустрії» (табл. 2).

Таблиця 2

Комплекс тренінгів до дисципліни «Економіка туристичної індустрії»

№ з/п	Курс	Назва заходу	Мета заходу	Тривалість заходу, год.
1	2	3	4	5
1.	4	Вхідний навчальний тренінг	Вхідний контроль знань, умінь та практичних навичок за відповідними темами дисципліни	2
		Професійний тренінг (майстер-клас) «Особливості роботи комерційного відділу турфірми» (на базі турфірми)	Отримання практичного досвіду щодо готових рішень з організації роботи комерційного відділу турфірми (або відділу з розвитку); засвоєння досвіду з основних завдань заступника директора турфірми з комерційної роботи. Обміркування та вибір пріоритетів в організаційно-економічних питаннях на турфірмі	2
1	2	3	4	5
		Навчальний тренінг «Туристична фірма – суб'єкт	Набуття вмінь, відпрацювання практичних навичок з вибору оптимальної організаційної форми роботи турфірми, правових дій,	4

	господарської діяльності»	пов'язаних з початком функціонування фірми	
	Навчальний тренінг «Організація планування в туристичній фірмі»	Набуття вмінь, відпрацювання практичних навичок з поточного та стратегічного планування в турфірмі на прикладі продуктової тактики та стратегії	4
	Підсумковий ігровий модуль «Планування асортиментної групи послуг для туристичної фірми «Пан-Україн»	Відпрацювання практичних навичок самостійного прийняття рішень з тактичного та стратегічного планування та розрахунку ефективності дій на реальній фірмі	4

Так, професійні рішення та дії студентів були спрямовані на розробку програми розвитку асортименту туристичних послуг компанії «Пан-Україн» за напрямком «ОАС». Студентами було сформовано оновлену готельну базу, запропоновані нові екскурсійні маршрути для включення до існуючих програм обслуговування з урахуванням змін у потребах потенційних споживачів туристичних послуг.

Ми усвідомили необхідність більш комплексного підходу до питання відпрацювання навичок. На нашу думку, отримання інформації про вирішення проблемних питань "з перших рук" сприятиме успішному засвоєнню практичних навичок та накопиченню унікального професійного досвіду провідних фахівців галузі.

Також слід відмітити, що комплекс тренінгових технологій, особливо професійні тренінги, можуть проводитися на базі реального суб'єкта туристичної діяльності (виробничого майданчика або іншого суб'єкта) за допомогою та участю фахівців відділів відповідних тем, що розглядаються на тренінгах. Так, наприклад, професійний тренінг «Особливості роботи менеджера або відділу турфірми з VIP-клієнтами: напрям «екзотика та індивідуальні подорожі» з дисципліни «Міжнародний туризм» проходив на базі корпоративного відділу ТОВ «Пан-Україн». Провідний фахівець відділу під час проведення тренінгу використовував внутрішні документи, що є на фірмі (розроблені програми турів, стандарти обслуговування VIP-клієнтів тощо), які можуть бути цінним навчальним матеріалом.

Висновок дослідження. Отже, ефективним засобом засвоєння туристичного досвіду майбутніми менеджерами туризму ще в період навчання є сучасні практикоорієнтовані технології навчання, зокрема комплекс тренінгових технологій, який передбачає проведення таких видів занять:

1. Вхідний тренінг.
2. Професійний навчальний тренінг (майстер-клас).
3. Поточний навчальний тренінг.
4. Підсумковий ігровий модуль.

Спочатку здійснюється вхідний контроль отриманих знань, вмінь, навичок, далі засвоюється провідний професійний досвід фахівця-практика, потім бізнес-тренер разом зі студентами відпрацьовують запропоновані на професійному тренінгу схеми рішень та шукають власні альтернативні варіанти рішень, а наприкінці студентам пропонується розробити самостійні варіанти рішень на прикладі конкретної туристичної фірми-виробничого майданчику ВНЗ, що забезпечує впровадження в професійну підготовку майбутніх менеджерів туризму практики соціального партнерства.

Таким чином, навчальна діяльність з засвоєння туристичного досвіду за допомогою комплексу тренінгових технологій передбачає виконання професійних дій студентів з самостійного вирішення типових та нестандартних професійних проблем на базі реального підприємства.

Успішне проведення експерименту з впровадженням тренінгових технологій підтверджують результати комплексного тестування студентів, проведеного фахівцями ТОВ «Академія туризму і готельного сервісу» в рамках програми «Сертифікат якості АЛТУ» за підсумками роботи на тренінгах (54 студенти показали високий рівень засвоєних знань, вмінь та навичок; 39 – середній рівень та 14 – низький рівень; в порівнянні з показниками вхідного контролю перед початком занять: 17 – високий рівень, 32 – середній рівень, 58 – низький рівень), а також позитивними відгуками студентів під час анкетування (абсолютна більшість студентів виразила думку про продовження практики проведення тренінгів).

В процесі роботи над організацією та проведенням комплексу тренінгових технологій ми зіткнулися з певними труднощами, а саме:

- інтеграція таких видів занять в навчальний процес;
- значні матеріальні витрати та витрати часу з організації та проведення тренінгових технологій;
- рівень організації та проведення тренінговими компаніями таких занять (рівень кваліфікації бізнес-тренерів та фахівців туристичного бізнесу);
- організація роботи викладачів ВНЗ з підготовки тренінгу та участі в ньому;
- підготовка викладачів ВНЗ до проведення тренінгових занять, підвищення їх кваліфікації та фахової майстерності.

Для оптимізації організації таких видів занять доцільно об'єднати навчальні модулі за курсами та проводити так звані тренувальні сесії двічі на рік (взимку та навесні), виділивши наприкінці семестрів підсумкові ігрові модулі. Також ми плануємо об'єднати студентів не за професійними дисциплінами, а за професійними рівнями:

I рівень – 2,3 курси – організація комплексу тренінгових технологій з напрацювання навичок роботи з готельною базою та туристичною інфраструктурою за напрямками внутрішнього та міжнародного туризму;

II рівень – 4,5 курси – організація комплексу тренінгових технологій з напрацювання та вирішення типових та нестандартних професійних проблем за напрямками: технологія туристичної діяльності, економіка туристичної індустрії, маркетинг в туризмі, менеджмент в туризмі.

Перспективи подальших досліджень. Подальший напрямок досліджень лежить в площині пошуку інтеграції тренінгу та інших практикоорієнтованих технологій та визначення їх місця в навчальному процесі.

Список використаних джерел:

1. Бондарева Л.І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л.І. Бондарева – Київ, 2006. – 21 с.
2. Торн К., Маккей Д. / Кейн Торн, Давид Маккей. Тренінг. Настольная книга тренера. Спб.: Питер, 2001. – 208 с. – (Серія «Ефективный тренинг»)
3. Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін: Навч. посібн. / Г.О. Ковальчук, Н.Ю. Бутенко, М.В. Артюшина та ін.; За ред. Г.О. Ковальчук. – К.: КНЕУ, 2006. – 320 с.
4. http://www.unwto.org/media/news/en/press_det.php?id=4421&idioma=E
5. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-15>
6. <http://www.tourism.gov.ua/doc.aspx?id=538>
7. <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2095>

МАРТЫНОВА Н.С., НОСАЧЕНКО И.М. РОЛЬ ТРЕНИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ТУРИЗМА

В статье обосновывается необходимость внедрения в профессиональную подготовку будущих менеджеров туризма комплекса тренинговых технологий как современной практикоориентированной формы обучения и средства обретения профессионального туристического опыта еще в процессе обучения. Показана эффективность использования тренинговых технологий в повышении качества практической подготовки и формировании профессиональной компетентности будущих менеджеров туризма в условиях внедрения практики социального партнерства. Доказано, что учебная деятельность с усвоением профессионального туристического опыта с помощью комплекса тренинговых технологий предусматривает выполнение профессиональных действий студентами по самостоятельному решению типичных и нестандартных профессиональных проблем на базе реального предприятия.

Ключевые слова: профессиональная подготовка менеджеров туризма, практикоориентированные технологии обучения, комплекс тренинговых технологий, входной тренинг, учебный тренинг, профессиональный тренинг, итоговый игровой модуль, социальное партнерство, туристический опыт, типичные и нестандартные профессиональные проблемы.

MARTUNOVA N.S., NOSACHENKO I.M. THE ROLE OF THE TRAINING TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TOURIST MANAGERS

The necessity of complex of the training technologies application in the professional training of the future tourist managers as the modern practical forms of education and the means of obtaining the professional tourist experience in the process of education is based in the article. The efficiency of the training technologies usage in increasing the quality of practical training and forming the professional competence of the future tourist managers under the circumstances of the practice application the social partnership was shown. It was proved that learning the professional tourist experience with the help of complex of the training technologies expects the professional students' actions with self-reliant solution of the typical and non-typical professional problems based on the real enterprise.

Keywords: the professional training of the tourist managers, practical study technologies, training technologies, the complex of training technologies, entry training, study training, professional training, total gaming model, social partnership, tourist experience, typical and non-typical problems.